

ZESZYTY

Harc mistrzowskie

Biuletyn **Kręgu Harcmistrzów** Organizacji Harcerzy Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Nr 2 – 24-25 maja 2024

Temat numeru:
Jak ZHR ma się przygotowywać do wojny?

fot. ArchiwumHarcerskie.pl

Redakcja:
hm. Jarosław Błoniarz,
hm. Marek Gajdziński,
hm. Jan Pastwa
Skład:
hm. Dariusz Grochal

hm. Jarosław Błoniarz
Druhowie harcmistrzowie

Przed zbiórką
Jak ZHR ma się przygotowywać do wojny??

Podsumowanie zbiórki
opracowanie hm. Marek Gajdziński

Druhowie harcmistrzowie!

Prezentujemy kolejny materiał wypracowany na spotkaniu Kręgu Harcmistrzów, które odbyło się pod Warszawą w Dolinie Bobrów. Rozmawialiśmy o tym, jak efektywnie wplatać w naszą pracę wychowawczą elementy wychowania obronnego.

Naszym gościem był Mirosław Wysocki, płk dypl. w stanie spoczynku, a jednocześnie harcmistrz i członek Rady Porozumienia KIHAM, drużynowy 140 Opolskiej Drużyny Harcerskiej w latach 80. Mirek wprowadził nas w tematykę zbiórki, jednak najciekawsza dyskusja miała miejsce na drugi dzień, gdzie wypracowywaliśmy własne wnioski, które prezentujemy w tym numerze Zeszytów Harcmistrzowskich.

Ponieważ nie mogłem być z Wami na zbiórce, dziękuję bardzo Markowi Gajdzińskiemu za przejęcie ode mnie obowiązków i dopilnowanie przygotowania materiałów pozbiórkowych.

Czuwaj!

hm. Jarosław Błoniarz
Wódz Kręgu

Przed zbiórką

Jak ZHR ma się przygotowywać do wojny?

Jako materiał do przygotowania do zbiórki zaproponowaliśmy poniższe zasoby sieciowe:

Strona Rządowego Centrum Bezpieczeństwa z wieloma cennymi i dobrze przygotowanymi materiałami: [Bądź gotowy – poradnik na czas kryzysu i wojny](#) warto przejrzeć te strony i zapoznać się także z takimi informacjami jak stopnie i sygnały alarmowe, zagrożenie dezinformacją, infrastruktura krytyczna itp.

Rozmowy z cyklu *Ground Zero* na Kanale Zero podejmujące strategiczne spojrzenie na zagrożenie wojną i podające bardzo kompetentnie ekspercki kontekst możliwej wojny. Polecamy zwłaszcza te odcinki: [GROUND ZERO #5: PŁK PIOTR KRAWCZYK - BYŁY SZEF AGENCJI WYWIADU](#) [GROUND ZERO #15: WOJNA W CYBERPRZE-STRZENI - GEN.DYW. KAROL MOLENDĄ](#)

Spośród wielu materiałów w sieci produkowanych przez preppersów i survivalowców można polecić kilka, z których można wybierać umiejętności warte do zdobywania przez naszych harcerzy. Przykładowe to:

[Preppers Podcast - pierwszy polskojęzyczny podcast o przygotowaniach na trudne czasy.](#)

[Schrony, ewakuacja, zapasy. Były żołnierz „Grom” radzi - Naval i Piotr Zychowicz](#) – jest wiele innych filmów z udziałem Navala – niektóre warto przejrzeć.

[Jak zachowują się ludzie, gdy idzie wojna?](#) – bardzo ciekawy odcinek Polimatów, gdzie Radek Koterski próbuje opisać zachowania ludzi w czasach ekstremalnych. Polecam przesłanie bibliografii i źródeł opisanych w opisie odcinka.

[Materiały dydaktyczne dla kandydatów do Wojsk Obrony Terytorialnej](#) – sporo ciekawych i przydatnych informacji w zakresie obrony cywilnej, związanych z tym zagadnień prawnych, praktycznych porad itp.

[„Jak przygotować się do wojny”](#) – odcinek podcastu *7 metrów pod ziemią* – rozmowa z Grzegorzem Adamczykiem – mistrzem świata w kickboxingu i byłym pracownikiem służb specjalnych.

fot. ArchiwumHarcerskie.pl

Podsumowanie zbiorki

Jak ZHR ma się przygotowywać do wojny?

Kompetencje proobronne oraz w zakresie ochrony ludności i zarządzania kryzysowego, jakie powinni posiadać harcerze

Jakie kompetencje? W jaki sposób je kształtować?

Wymagane obowiązkowo czy fakultatywne?

Katalog kompetencji

Zespół stworzył propozycję katalogu kompetencji i zgodnie z własną intuicją zaproponował podział ich na dwa rodzaje:

1. fakultatywne (oznaczone literą „F”) – przydatne, ale nie wymagane od wszystkich harcerzy ZHR. Mogą być uwzględnione w zbiorze dostępnych sprawności harcerskich lub specjalności wędrowniczych albo kształtowane w oparciu o dedykowane programy działania.
2. obowiązkowe (oznaczone literą „O”) – takie, które powinien posiadać każdy harcerz, wędrownik i instruktor ZHR, przy czym w zestawieniu nie uwzględniono wieku, w którym należałoby je kształtować. Oznacza to, że są to umiejętności oczekiwane od każdego kto przejdzie całą ścieżkę wychowania harcerskiego. (posiada stopień HR). Zadaniem GKHy powinno być przypisanie tych kompetencji do wymagań ogólnych na poszczególne stopnie lub wskazanie narzędzi do ich kształtowania w inny sposób.

Medycyna pola walki i katastrof:

1. (O) Opatrywanie ran i oparzeń.
2. (O) Posługiwanie się opaską uciskową (staza).
3. (O) Protokół BLS.
4. (F) Zasady oceny stanu i selekcji rannych (triage).

Kierowanie ruchem:

1. (F) Kierowanie ruchem pojazdów.
2. (F) Kierowanie tłumem.

Naprawa i prowadzenie pojazdów mechanicznych:

1. (O) Prowadzenie samochodów osobowych i dostawczych – prawo jazdy kat. B.
2. (F) Prowadzenie motocykli – prawo jazdy kat. A
3. (F) Prowadzenie samochodów ciężarowych – prawo jazdy kat. C.
4. (O) Jazda na rowerze.
5. (O) Konserwacja i naprawa roweru (napraw i wymiana dętki, regulacja hamulców i przerzutek, wymiana łożysk).
6. (O) Wymiana koła w samochodzie i uzupełnianie płynów.
7. (F) Proste naprawy mechaniczne (wymiana i ładowanie akumulatora, wymiana oświetlenia, świec, itp.).

Pilotowanie dronów:

1. (O) Przygotowanie drona do lotu i wykonywanie podstawowych manewrów (start, lądowanie lot po wyznaczonej trasie).
2. (F) Prowadzenie obserwacji i filmowanie.

Strzelanie:

1. (O) Obsługa i konserwacja podstawowych typów broni krótkiej.
2. (O) Strzelanie z broni krótkiej.
3. (F) Obsługa i konserwacja broni długiej.
4. (F) Strzelanie z broni długiej.

Obsługa i konserwacja narzędzi mechanicznych:

1. (O) Posługiwanie się narzędziami pionierskimi (siekiera, toporek, młotek, piła ręczna, piła taśmowa i ramowa, wiertło, pilnik, saperka, łom itp.).
2. (O) Osadzanie obucha na trzonku, ostrzenie siekiery i piły.
3. (F) Posługiwanie się piłą łańcuchową.
4. (F) Ostrzenie piły łańcuchowej.
5. (O) Posługiwanie się wiertarką (beton, drewno, metal).

fol. ArchiwumHarcerskie.pl

Spostrzegawczość, zwiady, podchody i służba wartownicza:

1. (O) Wychwytywanie istotnych szczegółów z otoczenia (np. podejrzane pakunki, dziwnie zachowujące się osoby, itp.).
2. (O) Pokonywanie trasy wyznaczonej znakami patrolowymi.
3. (O) Podchodzenie wartownika.
4. (O) Pełnienie służby wartowniczej.
5. (O) Podchodzenie i obserwacja dzikich zwierząt (bezkrwawe łowy).
6. (O) Maskowanie.
7. (O) Prowadzenie obserwacji z ukrycia.
8. (F) Śledzenie i uwalnianie się spod obserwacji.

Sprawność i dyscyplina:

1. (O) Stosowanie się do komend musztry.
2. (O) Wydawanie komend.
3. (O) Sprawne stawanie na różnego rodzaju alarmy.

Survival:

1. (O) Budowanie kuchni polowych.
2. (O) Rozpalanie ognia bez pomocy zapalek (krzesiwo, soczewka, łuk ogniowy).
3. (O) Ograniczanie dymienia ognia.

4. (O) Rozbijanie namiotów (turystycznych, harcerskich i wojskowych).
5. (O) Budowanie prostych urządzeń (latryna, stół, siedzisko, itp.).
6. (O) Budowanie szałasów i ziemianek.
7. (F) Przechowywanie żywności.
8. (O) Filtrowanie (uzdatnianie) wody.
9. (O) Rozpoznawanie roślin i owoców jadalnych.
10. (O) Łowienie ryb.
11. (F) Konstruowanie prostych pułapek na ptaki i drobne zwierzęta.
12. (F) Budowanie łuku i strzał, skuteczne strzelanie.
13. (O) Pływanie.
14. (O) Pływanie łodzią wiosłową, pontonem, kajakiem.

Sztuka przetrwania w terenie miejskim:

1. (O) Pakowanie plecaka ewakuacyjnego.
2. (O) Rozpoznawanie sygnałów alarmowych.
3. (O) Posługiwanie się gaśnicami.
4. (O) Umiejętność odcięcia gazu, prądu i wody (typowe umiejscowienie zaworów i wyłączników w blokach mieszkalnych).
5. (O) Znajomość najbliższej okolicy – lokalizacja schronów, instytucji, posterunków, komend, re-miz, służby zdrowia itp.

6. (F) Znajomość ukrytych przejść pomiędzy domami w najbliższej okolicy.
7. (F) Posługiwanie się środkami ochrony osobistej (maska gazowa, kombinezon chemiczny).
8. (F) Wytwarzanie energii elektrycznej.
9. (O) Znajdowanie prowizorycznego schronienia podczas bombardowania.
10. (F) Zachowanie się pod gruzami.

Łączność i sygnalizacja:

1. (O) Przekazywanie informacji na odległość przy pomocy Alfabetu Morse'a (chorągiewki, sygnały świetlne i dźwiękowe).
2. (F) Nadawanie Alfabetem Morse'a przy pomocy klucza i odbieranie sygnałów radiowych ("tita-wa").
3. (O) Posługiwanie się alfabetem NATO.
4. (O) Tworzenie i używanie sieci alarmowych.
5. (O) Wytwarzanie sygnałów dymnych.
6. (F) Posługiwanie się radiotelefonem i krótkofalówką.
7. (F) Posługiwanie się telefonem satelitarnym.
8. (O) Podstawowa znajomość przynajmniej jednego języka obcego.
9. (F) Znajomość języka rosyjskiego.
10. (F) Hodowanie gołębi i wykorzystywanie ich do przenoszenia wiadomości.

Terenoznawstwo:

1. (O) Poruszanie wg. mapy topograficznej (orientowanie i czytanie mapy, wyznaczenie miejsca swojego położenia, wyznaczanie kierunku marszu, przeliczanie odległości wg. skali mapy, posługiwanie się współrzędnymi).
2. (O) Nawigowanie w marszu przy użyciu busoli (marsz na azymut).
3. (O) Wyznaczanie stron świata bez użycia kompasu.
4. (O) Korzystanie z map elektronicznych i technologii GPS (udostępnianie położenia, wyznaczanie trasy).
5. (F) Rysowanie szkiców terenu.
6. (F) Rysowanie szkicu drogi z marszu.

Samoobrona i sztuki walki:

1. (O) Stosowanie podstawowych uników, chwytów i ciosów służących obronie przed atakiem fizycznym.
2. (F) Podstawy judo.
3. (F) Podstawy Kung-fu.

Bezpieczeństwo informacyjne:

1. (O) Weryfikowanie prawdziwości informacji na podstawie źródeł.
2. (O) Znajomość technik manipulacji w celu obrony przed nimi.
3. (O) Rozpoznawanie propagandy.
4. (F) Zabezpieczanie komputera i telefonu przed dostępem z zewnątrz, kradzieżą danych i przejęciem kontroli.
5. (F) Korzystanie z przydatnych aplikacji (zdalne sterowanie komputerem, VPS, mapy, zarządzanie projektami, itp.).

Współdziałanie w zespole (pozaharcerskim):

1. (O) Doświadczenie współpracy w zespole złożonym z ludzi dopiero poznanych, o różnych przekonaniach i systemach wartości.

Rozpoznawanie oznaczeń wojskowych:

1. (O) Rozpoznawanie polskich stopni wojskowych.
2. (F) Rozpoznawanie stopni wojskowych państw NATO.
3. (O) Rozpoznawanie rosyjskich stopni wojskowych.
4. (O) Rozpoznawanie znaków identyfikacyjnych armii polskiej, sprzymierzeńców NATO i rosyjskich.
5. (F) Rozpoznawanie sylwetek typowych pojazdów i samolotów NATO oraz rosyjskich.

Zasady zachowania się w kontakcie z siłami nieprzyjaciela:

1. (O) Przypadkowy kontakt z nieprzyjacielem na terenie własnym.
2. (F) Próba porwania na terenie własnym.
3. (O) Przypadkowy kontakt na terenie zajęтым przez nieprzyjaciela.
4. (F) Zatrzymanie przez nieprzyjaciela.
5. (F) Postępowanie podczas przesłuchania.
6. (F) Sztuka przetrwania w więzieniu / obozie internowania.

Sposoby kształtowania kompetencji wymienionych w katalogu

Wymagania ogólne (obowiązkowe) na stopnie.

Najlepszym sposobem budowania kompetencji w obszarze wiedzy i umiejętności, które uznamy za obowiązkowe jest dołączenie ich do wymagań ogólnych na stopnie harcerskie i wędrownicze. Spora część tych kompetencji, jest już tradycyjnie wymagana tworząc zbiór tzw. technik harcerskich. Pojawiło się wiele nowych, które odpowiadają współczesnym potrzebom pola walki, sytuacji kryzysowych i ochrony ludności. Umieszczenie ich w zbiorze wymagań obowiązkowych na stopnie będzie oznaczało częściowe, inne niż dotychczas rozłożenie akcentów programu drużyn harcerskich i wędrowniczych. A może nawet przekierowania go na inne tory. Wymagałoby to istotnego uzupełnienia kształcenia instruktorów o nowe treści i zainwestowania w nowy typ wyposażenia (np. drony).

Sprawności harcerskie – kompetencje fakultatywne.

Kompetencje uznane za fakultatywne mogą i powinny być rozwijane przy pomocy systemu sprawności harcerskich. W tym celu należałoby stworzyć nowe ścieżki. Być może warto też wyodrębnić je w dział „W”.

Wymagania fakultatywne – zadania indywidualne w próbach na stopnie.

Innym sposobem rozwijania wymienionych wyżej kompetencji fakultatywnych mogą być próby indywidualne na stopnie. Aby zmotywować harcerzy i wędrowników do ich rozwijania być może dobrym pomysłem byłoby wprowadzenie w okresie podwyższonego ryzyka wybuchu wojny, zalecenia, aby w każdej próbie znajdowało się przynajmniej jedno zadanie związane z rozwijaniem tych kompetencji. Np. zadanie zdobycia wybranej sprawności z działu „W”.

Wymagania fakultatywne – odznaki specjalności wędrowniczych.

Narzędzie tego typu jeszcze nie istnieje, lecz w drużynowi zgłaszają zapotrzebowanie na nie. Powinno zatem wkrótce powstać. Wtedy naturalnym będzie stworzenie odznak (sprawności) dotyczących wymienionych wyżej specjalności.

Harcerska Akademia Umiejętności.

HAU może spełnić dużą część zadań związanych z organizacją szkoleń specjalistycznych dla wędrowników.

Kategoryzacja drużyn.

Wymagania kategoryzacyjne mogą dodatkowo motywować drużynowych do wprowadzenia programów nastawionych na kształtowanie kompetencji pro obronnych. Na przykład poprzez dodatkowe punkty za zdobywanie związanych z tym sprawności, organizowanie szkoleń itp.

Turniej kategoryzacyjny.

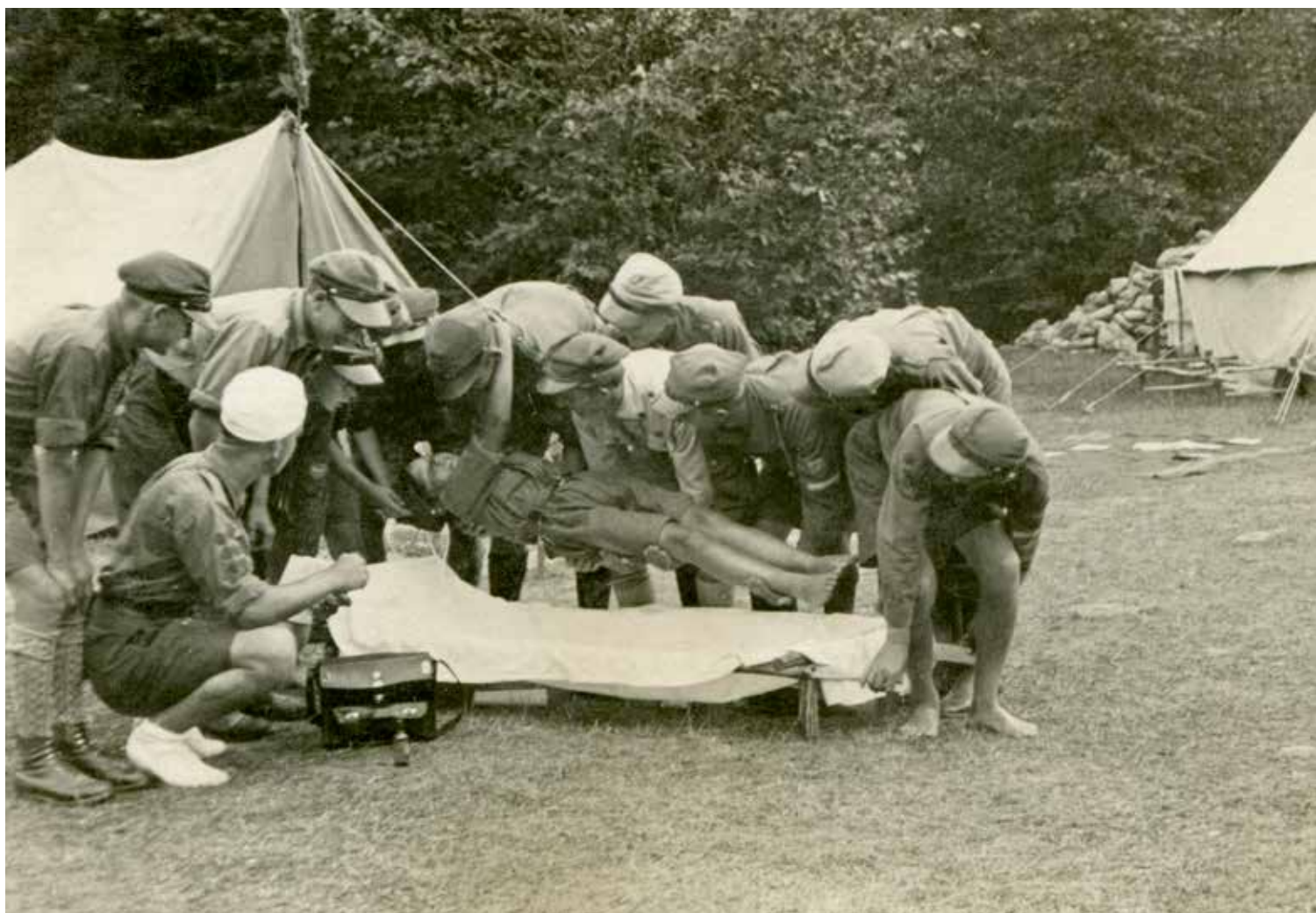
Kolejnym czynnikiem wspierającym może być uwzględnienie sportów obronnych i innego rodzaju gier i ćwiczeń opartych na wymienionych kompetencjach w programach zawodów turnieju drużyn puszczańskich, leśnych i polowych. Może to też być okazja do sprawdzenia kompetencji pracy zespołowej i koordynacji działań między zastępami.

Mistrzostwa stopni.

Narzędziem, które wspiera rzetelność w pracy z wymaganiami obowiązkowymi na stopnie może być turniej młodzików (w drużynie), wywiadowców (w hufcu) i ćwików (w chorągwi) i HO w (OHy). Nasycenie zmagania turniejowymi konkurencjami związanymi z kompetencjami obowiązkowymi będzie przyczyniać się do położenia większego nacisku na nie w pracy drużyn ze stopniami. W turnieju danego stopnia mogą startować tylko harcerze, którzy są w danej chwili w wieku przewidzianym dla danego stopnia (to wspiera zdobywanie stopnia we właściwym czasie i rytmie). Konkurencje mistrzostw mogą być oparte tylko na umiejętnościach, które zaliczają się do wymagań obowiązkowych na dany stopień i ew. na stopnie niższe, a więc także na wymaganiach pro obronnych.

Ruchy programowe i służby specjalistyczne.

W chwili obecnej programami takimi są Harcerskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Wydział Wychowania Wodnego, Harcerska Służba Łączności. Być może powstaną inne. Ich działania skutecznie wspierają rozwój kompetencji harcerzy we właściwych dla nich dziedzinach. Na przykład odznaka ratownika HOPR jest prestiżową odznaką specjalizacji i służby wędrowniczej, a chęć jej zdobycia i służenia w szeregach HOPR jest skutecznym motywatorem do podejmowania starań i służby.

fol. ArchiwumHarcerskie.pl

Narzędzie do wspierania nabywania doświadczenia w działaniu zespołowym i kierowaniu zespołami.

Zgłoszony został postulat stworzenia takiego narzędzia metodycznego, adresowanego do harcerzy (a może i do wędrowników), które stwarzałyby dodatkową motywację do podejmowania współdziałania przy wykonywaniu różnego rodzaju zadań i projektów w różnorodnych zespołach (zastęp, drużyna, środowisko harcerskie poza drużyną, środowisko poza harcerskie, itd).

System zastępowy i analogiczne systemy organizacji drużyn wędrowniczych (patrolowy, sekcyjny, projektowy i mieszane).

Wpisane w metodę harcerską sposoby organizacji drużyn harcerskich i wędrowniczych efektywnie uczą

współdziałania w zespole i kierowania zespołami, brania odpowiedzialności za zespół i przykładania należytej wagi dla dobra wspólnego.

Odznaka Kadry Zarządzającej.

Narzędzie do podnoszenia kompetencji związanych z zarządzaniem, adresowane do kadry instruktorskiej, w postaci odznak i kursów kadry zarządzającej jest obecnie wdrażane w OHy.

Harcerskie ABC (vademecum).

Przystawienie pracy harcerskiej na nowe tory wymagałoby stworzenia nowego poradnika dla harcerzy uzupełnionego o wiedzę z zakresu postulowanych tu kompetencji.

Kształtowanie postawy gotowości do służby w obronie ojczyzny i w sytuacjach kryzysowych oraz wzmacnianie charakteru

Konkretne pomysły programowe i rozwiązania metodyczne.

Praca z historią:

Stałe przypomnianie, że harcerstwo powstało jako część składowa ruchu narodowowyzwoleńczego, że kolejne pokolenia harcerzy brały czynny udział w walce o niepodległość Ojczyzny, a następnie w jej obronie oraz w walce z totalitarnym zniewoleniem. Ich postawa obliczu następne pokolenia.

Realizacja programów okolicznościowych np. rocznice Powstania Warszawskiego, rocznice Monte Cassino, Powstania Styczniowego, Powstania Listopadowego, Czwerej Generałowie itp. Istotą tych programów powinno być przybliżanie postaw konkretnych ludzi, atmosfery wśród żołnierzy (piosenki, zwyczaje). Celem powinno być budowanie silnej tożsamości i identyfikacji z postawami bohaterów.

Podkreślenie kategoryzacji w obszarze pracy z patronami drużyn i ich historią, budowania tożsamości z nastawieniem na historię i tożsamość lokalną jako najbardziej bliską i możliwą do urealnienia.

Przywrócenie dbałości o tworzenie kronik, zwłaszcza kronik zastępów i drużyn, ale i kronik kursów – jako metoda kształcenia postawy dbałości o kronikarstwo. Chodzi o „zakumulowanie się z historią” czyli o świadomość, że wszystko co robimy w harcerstwie tworzy jego historię, historię lokalną a w pewnych przypadkach także historię Polski i że to właśnie harcerze ją tworzą. Zainteresowanie historią tworzoną teraz, przez siebie samego powinno przenieść się na zainteresowanie historią dawną – tworzącą tożsamość harcerską i narodową. Konkretnie działania GKH mogą polegać na większym uwzględnieniu tego aspektu działalności w kategoryzacji drużyn i na wymaganiu od kadr kursów prowadzenia własnych kronik. Przy czym niekoniecznie muszą to być księgi. Równie dobrym, a może nawet lepszym pomysłem są własne strony www (nie chodzi o profile na FB). Własna strona lepiej upublicznia dokonania i treść zapisków kronikarskich, jest bardziej społecznościowa niż księga, a ponadto daje okazję do nauki obsługi systemów CMS.

Formacja instruktorska – przykład własny:

Dyskusje (kuźnice) zmierzające do oswojenia tematu wojny. Uświadamianie specyfiki współczesnego pola

walki, warunków panujących na obszarach bronionych i okupowanych, dylematów z tym związanych.

Wzmacnianie empatii, wyczulenia i gotowości do ofiarności wobec drugiego człowieka – przede wszystkim poprzez realną służbę społeczną, a także poprzez kuźnice.

Przykład własny instruktorów dotyczący postawy gotowości do służby:

1. dążenie do „jednofunkcyjności”, a więc i większej odpowiedzialności,
2. wzmacnianie osobistego i programowego zaangażowania w sprawy społeczne i obronne.

Wsparcie wysiłków zmierzających do wzmocnienia tego przykładu jest możliwe poprzez komisje instruktorskie i kręgi, poprzez przełożonych i odpowiednio dostosowany regulamin służby (RSI).

Umożliwianie harcerzom poznania świata obronności:

Umożliwienie poznania specyfiki armii, głównie poprzez współpracę z WOT.

Proponowane ćwiczenia:

1. Szkolenia strzeleckie
2. Podstawy taktyki lekkiej piechoty
3. Ćwiczenia z zakresu medycyny pola walki
4. Szkolenia w zakresie sztuki przetrwania na terenie zajęтым przez nieprzyjaciela

Należy pamiętać, że szkolenia spadochronowe realizowane obecnie w HAU mają duży walor kształtowania postawy gotowości do obrony Ojczyzny, Natomiast ich przydatność dla podnoszenia kompetencji przyszłych obrońców jest niewielka. Szkolenie żołnierza wojsk specjalnych i desantowych w tym zakresie jest o wiele bardziej intensywne i wszechstronne. W tym znaczeniu jest to atrakcyjna i pożyteczna „zajawka”.

Postawa ofiarności, wspólnoty i służby u harcerzy:

Zdecydowane promowanie działań, w których harcerze biorą odpowiedzialność za siebie i za grupę (np. mały, samodzielny obóz drużyny, kuchnia bez kucharki, wszystkie prace na obozie harcerze wykonują sami (budowa, kwatermistrzostwo, zaopatrzenie, służby medyczne, służby wartownicze, służby kuchenne, itp).

Motywowanie harcerzy do służby w domu na rzecz rodziny i bliskich, w szkole, w kościele, w poza harcerskich

środkach rówieśniczych (poprzez próby indywidualne na stopnie i poprzez sprawności).

Wzmocnienie systemu zastępowego:

1. Podniesienie jakości szkół zastępowych. Obecnie nie leżą one w polu zainteresowań ani wydziału harcerskiego ani CSI. Warto promować dobre programy kursowe i szkolić kadrę tych kursów.
2. Kalibracja kategoryzacji drużyn poprzez skupienie się na jakości pracy zastępów (już od poziomu kategorii połowej).
3. Promowanie turnieju zastępów w drużynach motywującego poprzez współzawodnictwo do atrakcyjnej i pozytywnej aktywności zastępów na zbiorkach.
4. Wprowadzenie do wymagań obowiązkowych na stopnie zaproponowanych umiejętności pro obronnych i stworzenie nowych sprawności, tak aby harcerze nabywając związane z tym kompetencje oswojali się z problematyką, czuli się dobrze przygotowani do realizacji przyszłych zadań w godzinie „W” i czuli się potrzebni.

Praca nad charakterem:

Zintensyfikowanie pracy indywidualnej zmierzającej do wzmocnienia charakteru poprzez:

1. Promowanie wiedzy i umiejętności pracy nad charakterem i budowaniem nawyków oraz powszechne wykorzystywanie tej wiedzy w próbach indywidualnych na stopnie.
2. Ćwiczenia silnej woli, samoorganizacji i samodyscypliny w próbach indywidualnych na stopnie.
3. Promowanie ambitnych wyzwań i wyczynów wędrowniczych.
4. Popularyzację prób charakteru typu „Trzy Pióra”.

Promowanie postulatu programowego, że lepiej jest robić „mniej a lepiej”. Dla przykładu – zamiast zabrać na kwaterkę paru rodziców i byłych harcerzy („koksów”), którzy zbudują obóz – lepiej jest poświęcić czas i energię na przygotowanie ZZtu, wspólne zadbanie o narzędzia, zaprojektowanie budowli, rozplanowanie pracy itd. To zajmie o wiele więcej czasu, ale zbuduje charakter chłopaków.

fot. ArchiwumHarcerskie.pl

Komunikowanie Zmian Programowych Opinii Publicznej i Rodzicom

Zapobieganie negatywnym emocjom. Wzbudzenie i wyzyskanie pozytywnych emocji.

Wojna to temat, który zawsze będzie wzbudzał emocje, a im bliżej naszej granicy, tym silniejsze one będą. Szczególnie wśród rodziców naszych wychowanków. ZHR jako organizacja jedna z organizacji harcerskich w naturalny sposób zostanie zaangażowany w dyskusje na temat tego, jak się do wojny przygotować. W naturalny sposób wpływ na to mają m.in. historia udziału harcerzy w działaniach wojennych (wojna polsko-bolszewicka, II WŚ, itd.), mocno stawiane przez ZHR akcenty na wychowanie patriotyczne, a także postawę służby bliźnim i Ojczyźnie oraz proste skojarzenia związane z tym, że jesteśmy umundurowani. Jako organizacja zrzeszająca dzieci z różnych środowisk spotkamy się z emocjami i argumentami zarówno tych, którzy obawiają się naszego czynnego udziału w przygotowaniach do wojny, jak i tych, których zdaniem nasze obecne działania są niewystarczające. Dlatego ZHR powinien być przygotowany na to, żeby odpowiedzieć na te emocje oraz wesprzeć swoich instruktorów w komunikacji z rodzicami.

Typowe wątpliwości i obawy w związku z przygotowaniem harcerzy do wojny:

ZHR to paramilitarna bojówka – pójda walczyć i wygubią młodzież.

Naopowiadają dziecku głupot i w razie czego syn pójdzie walczyć.

Harcerstwo uczy głupiego bohaterstwa.

Nie straszcie wojną, nie wywołujcie wilka z lasu.

To nie te czasy, zostawcie to profesjonalistom, nie bawcie się w wojnę.

To nie jest nic warte. Jak spadnie atomówka, to i tak nic nie pomożecie.

Nie wykorzystujecie okazji. Robicie za mało.

Zamiast się przygotowywać i uczyć potrzebnych (w przypadku wojny) rzeczy, tylko się „bawicie”.

PO CO?

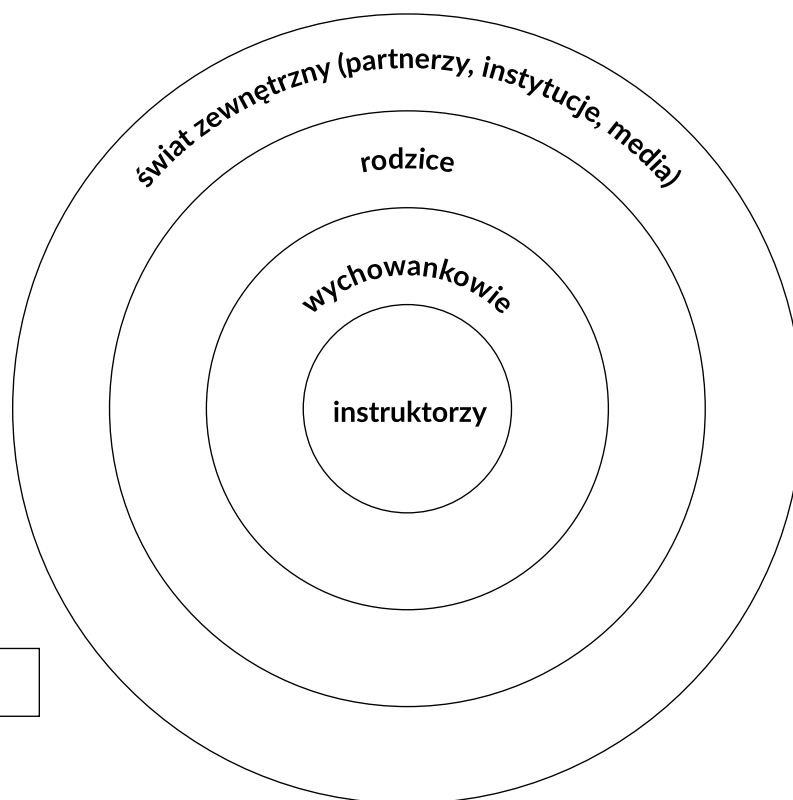
Dlaczego powinniśmy się komunikować z otoczeniem w obecnej sytuacji?

Chcemy wzbudzić zaufanie – widzimy co się dzieje, wiemy co robimy, zaufajcie nam.

Powinniśmy uspokajać, ale nie uspić – nie robimy gwałtownych ruchów, nie dajemy się ponieść emocji (nie

fot. ArchiwumHarcerskie.pl

Stopniowanie przekazu

przestawiamy wajchy na zasadzie „od teraz na zbiórkach będziemy robić koktajle Mołotowa”), co nie znaczy, że będziemy ignorować sytuację:

Wzbudzić świadomość, ale nie wystraszyć – wojna to poważna sprawa.

Zachęcić do zaangażowania się – dołącz do nas, robimy to dobrze.

JAK?

W jaki sposób się komunikujemy?

Aktywnie – nie czekamy biernie tylko na pytania, jaki jest nasz stosunek do wojny i co zrobimy w przypadku czynnego zaangażowania Polski w konflikt

Komunikujemy się na tu i teraz, nie dywagujemy – odnosimy się do obecnej sytuacji (wojna za wschodnią granicą, poza granicami NATO i UE, których jesteśmy członkiem), nie dywagujemy na temat tego, jakie dokładnie będą nasze ruchy w przypadku wojny w Polsce
Stopniujemy przekaz – ustalamy, co mówimy i komu, na jakim poziomie. Inaczej będzie wyglądała komunikacja z instruktorami-wychowawcami, inaczej z rodzicami, inaczej z partnerami, zadziała tutaj zasada kręgow – najbardziej szczegółowy i złożony komunikat do instruktorów (centrum kręgu) i na bazie tego bardziej ogólne i prostsze komunikaty do kolejnych grup (jak na schemacie).

CO?

Komunikat organizacyjny – publicznie dostępny – Naczelnictwo ZHR:

1. Cele statutowe – doprecyzowanie roli, bez dywagowania, w odniesieniu do aktualnej sytuacji.
2. Język korzyści – rola i zadania ZHR, uniwersalne umiejętności/kształtowanie postaw.
3. Wytyczne komunikacyjne (konkretne), Podział odpowiedzialności, ścieżka komunikacji (kto i w jakich przypadkach udziela konkretnych informacji).

Narzędzia dla instruktorów:

1. komunikat organizacyjny – punkt odniesienia w rozmowach z rodzicami, instytucjami, mediami i wszystkimi zainteresowanymi, element komunikacji wewnętrznej.
2. FAQ – jak rozmawiać z rodzicami – Zespół wsparcia ZHR.
3. Przykładowe konspekty zbiórek, cykle gawęd → przykłady postaw, jakie w ten sposób kształtujemy – odpowiednie wydziały GKH-ek i GKH-y.

Współpraca i współdziałanie ze strukturami państwowymi i innymi organizacjami (obecnie)

Z kim? W jakim zakresie? W jaki sposób? Co możemy dać? Czego powinniśmy oczekiwać?

Wojsko Polskie (w tym WOT):

- szkolenia (np. strzeleckie, medycyny pola walki, łączności)
- mapy wojskowe + szkolenie z terenoznawstwa na mapach wojskowych
- kurs podoficerski (ew. oficerski) rezerwy dla instruktorów harcerskich
- specjalne przydziały mobilizacyjne (pododdziały harcerskie lub w rozproszeniu po innych pododdziałach – zależnie od przyjętej koncepcji)
- udział w piknikach wojskowych (możliwość wykorzystania do naborów naborów, służba polegająca na zajmowaniu się dziećmi)
- współpraca w zakresie transportu sprzętu obozowego (korzyść praktyczna)
- każdy rodzaj współpracy przyczyni się do zdobywania doświadczenia we wzajemnej komunikacji, poznawania specyfiki działania, itp.

Straż Pożarna:

- dobre pole służby dla wędrowników
- szkolenie przeciwpożarowe, łączności, kierowania ruchem
- uzupełnienie wakatów w razie W (powołania do wojska strażaków)
- ćwiczenie współpracy w obsłudze miejsc ewakuacji, miejsc noclegowych w remizach, itp.
- wspólne działania np. udział harcerzy w ćwiczeniach OSP, zwiedzanie remiz, poznawanie sprzętu itp, w celu nawiązania kontaktów i zdobywania doświadczenia we wzajemnej komunikacji, poznawania specyfiki działania, itp.

Zarządzanie kryzysowe (administracja państwa i samorządowa):

- wpięcie w krajowy system zarządzania kryzysowego (pola służby dla HOPR, HŚL)

Pogotowie Ratunkowe (współpraca z HOPR):

- specjalistyczne szkolenia ratowników HOPR
- dyżury w karetkach

Organizacje harcerskie i skautowe:

- wykorzystanie efektu skali, wzmocnienie siły przebicia (dotacje, działanie, lobbying)
- nawiązanie i utrzymywanie stałego kontaktu na poziomie komend (komendant chorągwi zna komendanta chorągwi, hufcowy zna hufcowego)
- kontaktowanie się w przypadku sytuacjach kryzysowych i nawiązywanie współpracy

Jak uchronić się przed kryzysem i rozpadem organizacji – zapewnić możliwości działania w czasie W? Koncepcja działania? Działania, które należy podjąć już teraz? Kształtowanie przydatnych nawyków organizacyjnych?

- państwo będzie nas wspomagać – to przejaw myślenia życzeniowego
- tylko od naszej aktywności będzie zależało, czy i w jakim zakresie okażemy się przydatni państwu i społeczeństwu

Czynniki wpływające na możliwy rozpad organizacji

- ucieczka instruktorów / harcerzy wraz z rodzinami za granicę
- postawa rodziców – zabranianie angażowania się w ryzykowną działalność w ZHR
- powołania instruktorów i wędrowników do wojska lub innych służb państwowych
- wstępowanie instruktorów do wojska na ochotnika
- angażowanie się w działania administracji lokalnej lub innych organizacji, których cele wydadzą się ważniejsze od harcerskich,
- bezpośrednia eliminacja (delegalizacja) naszych struktur na terenach zajętych przez nieprzyjaciela,
- ogólny chaos w kraju

Działania przygotowawcze, które można podjąć obecnie

1. Większe otwarcie się na współpracę z ludźmi w starszym wieku spoza organizacji.
 - byłych instruktorów i harcerzy
 - osób bliskich ideowo, rodziców, przyjaciół, itp.
2. Tworzenie poufnej, równoległej struktury zarządzania organizacją (pogotowie).

- wprowadzenie bezpiecznej procedury obiegu informacji poufnych
- mianowanie „koordynatora” pogotowia harcerskiego – koordynator sam dobiera współpracowników
- stworzenie bazy ludzi uśpionych (określenie ich zadań na wypadek „W”)
- stworzenie koncepcji działania na wypadek „W” na terenach broniących się i na terenach okupowanych

Co chcemy i możemy robić w czasie „W”?

Na terenach broniących się znajdujących się pod administracją Rzeczypospolitej:

1. Kontynuacja działania gromad zuchów (a nawet rozszerzenie jej na ochronki, świetlice, itp. w ramach służby polegającej na zaopiekowaniu się dziećmi).
2. W zależności od warunków podtrzymanie pracy drużyn harcerskich (prawdopodobnie będzie konieczne obniżenie wymagań formalnych, np. drużynowi –16 latkowie).
3. Włączenie wędrowników w służby wynikająca z bieżących potrzeb społecznych.
4. Zachowanie pełnego zakresu kształcenia instruktorskiego.
5. Praca indywidualna na podstawie specjalnie przystosowanych narzędzi metodycznych (stopnie i sprawności, itp.) w przypadku harcerzy, którzy nie otrzymają zgody rodziców na angażowanie się w pracę drużyn.
6. Zabezpieczenie majątku, archiwów, sztandarów, itp.

Za granicami kraju:

1. Tworzenie drużyn za granicą, wśród tych, którzy wyjechali.
2. Tworzenie własnych struktur lub podporządkowanie się ZHP (pgk).

Na terenach czasowo zajętych przez nieprzyjaciela:

1. Powstrzymanie się od wszelkich działań w okresie początkowym niezależnie od tego czy harcerstwo będzie zdelegalizowane czy nie.
2. Podjęcie dalszych decyzji po ustabilizowaniu się sytuacji w zależności od warunków okupacji.

